

Uğur Yücel:

“Sessizliğin filmini çekmek istiyorum.”

8 Mayıs 2008 tarihinde Mithat Alam Film Merkezi'nin konuğu hem oyuncu hem de yönetmen kimliğiyle Türk sinemasının en sevilen isimlerinden biri olan Uğur Yücel'di. Sanatçının retrospektifi¹ kapsamında hafta boyunca gösterilen filmleri, sinema ve sanat konularında gerçekleştirdiği ve moderatörlüğünü Ayşegül Oğuz'un yaptığı söyleşiye ilgi bir hayli yüksekti.

Nasıl bir çocukluktu sizinki? Oyuncu olacağı baştan belli bir çocuk muydunuz, yoksa büyüdükçe mi çıktı içinizdeki cevher?

Uğur Yücel: Önce aklımdan, zekâsından şüphe edilen suskun bir çocuktum. Bazen de zaptedilmez bir enerjiyle günlerce atlayıp zıplıyordum ve çok konuşuyordum. Hayata, olan bitene şaşkındım çoğunlukla. İzlemekten haz duyuyordum. On yıl önce mahalle ve okul arkadaşlarım olduğu bir toplantıda çocukluğumuza döndük, eskileri konuştuk. İlkokuldan beri çok sevdiğim arkadaşım Muazzez “Biz hayatı yaşamışız, sense seyretmişsin.” dedi. Birlikte yaşadığımız anıları dile getirdiğimde “Biz de bunları hatırlıyoruz ama sen hepimizi seyretmişsin. Hepimiz oyuncu kalmışız senin izlediklerinde” diye ekledi. Belki bu örnek

¹ Hafta boyunca gösterilen filmler sırasıyla şunlardır: *Muhsin Bey* (Yavuz Turgul, 1987), *Hayatımın Kadınısın* (Uğur Yücel, 2006), *Eşkîya* (Yavuz Turgul, 1996), *Yazı Tura* (Uğur Yücel, 2003), *Arabesk* (Ertem Eğilmez, 1988)

nasıl bir çocuk olduğumu iyi anlatır. Sezgi ve hayal gücü ve hayatı izleme küçük yaşlardan beri vardı kısacası.

Konuk ettiğimiz birçok oyuncu da “Hayatımız boyunca hep biriktiriyoruz farkına varmadan ve sonra bir karaktere hayat vermemiz gerektiğinde de içimizden çıkıyor, belki hiç çalışmamıza bile gerek olmadan.” dediler. Öyle miydi sizin için de?

Uğur Yücel: Hayat artistte iz bırakır. Artisti diğerlerinden farklı kılan budur. Hayattan çarpan güçlüyse gömersiniz içinize. Bu sizin ne kadar hayata açık olduğunuzla da ilişkilidir. Eğer ananızdan doğdunuz gibi bozulmadan iade olursanız toprağa sadece aktör olarak anılırsınız. Ama hayata kendinizi bırakırsanız onun parçası olursunuz. Ya parçalanırsınız ya da hayatın enstrümanlarından biri olursunuz. Gökyüzünden düşen bir bulgur olarak kalmayı tercih edebilirsiniz. Toprağa karıştırmadan kendinizi, sadece bulgur olarak... Ya da toprağa karışıp milyonlarca parçaya bölünürsünüz. Toprağa karışmak lazım. Evet, bazı oyuncular kendiliğinden bulurlar çıkartıverirler aradıklarını. Yetenek dediğimiz şey bu olsa gerek. Şu konuk ettiğiniz oyuncuları bir tanısak. Oyuncu bulmakta çok zorlanıyoruz filmlere. Şaka ediyorum. Cevaba dönelim. Ben de kendimi erken yaşlarda yakaladım. Çocukken. Herkesi taklit ediyordum. Sokak oyunlarında çok ciddi rol kesiyordum. Bir kovboy ya da ağaçların üstünde bir Tarzan olduğuma çok inanıyordum. Oyunculuk inanmakla başlar.

Mutlu bir çocuk muydunuz?

Mutlu bir çocuktum. Hayatın acısını da görüyordum. Ama inanmak istemiyordum kötülöklere. *Amarcord*'u (Federico Fellini, 1973) ilk izlediğimde sinema yönetmenliğine çok özendim. Kendi gördüklerimi yaşadıklarımı anlatmak istemiştim. Çok benziyordu Rimini'ye² Kuzguncuk. Bayram-

² Fellini'nin doğup büyüdüğü ve sinemasını çok etkilediğini her fırsatta belirttiği küçük İtalyan şehri.

ların cenazelerin birlikte yaşandığı mahallelerden birinde büyüdüm. Elbette çocukken farkında değildik o fener alayı cümbüşün, çok kültürlülüğün. Hayat öyle zannediyorduk.

Bu çok kültürlü ortam sizi etkiledi mi?

Çok etkilemiş. Biz cumbadan başımızı çıkardığımız zaman yedi dil konuşuluyordu. Rumca, Ermenice, Ladino... Yahudi mahallesinde büyüdüm. Azınlıktım Türk olarak. Dolayısıyla bu çok kültürlülük sözcüğünü anlamlandırmak isterim. İlk gençliğimden beri öyküler yazıyorum. O öykülerde fark ediyorum ki kendimi tanıyamayacak kadar etki kalmış çok kültürlülüğün. Bunlar sinemamda da gözükcek ilerde. Büyüyünce! Bizans ve sonrasının alt sesleri duyuluyor yazdıklarımda. Kişiliğimi de çok etkiledi Kuzguncuk, o yüzden her bahsimde geçiyor. Öyle insanlar yok şimdi. O dünya kayboldu.

Mesela Ermeniler çok doğru dürüst esnaf insanlardı. Daha içe kapanık, daha kederli insanlardı. Öyle hatırlarım hep. Fazla konuşmayan insanlardı. Lezzet erbablarıydı. Rumlar meyhaneci, lokantacı, âlemci adamlardı. Onlarla gerçekten eğlenirdiniz. İnsanın zapt edilmez coşkulu yanını görüyordunuz onlarda. Museviler hep balkondaydı. Onlar gustoyu³ belirlerdi. Farkına varmadan onlardan usul, davranış biçimi öğrenirdik. Özellikle Aşkenazlar⁴ daha batılıydı. Sefaradlar⁵ ise bize daha yakındı. Balıkçılar çıkardı mesela onlardan. Daha alt kültürdü. En iyi lakerdayı Yahudiler yapardı. Bizim Türklerse bunların arasında yer edinmeye çalışıyorlardı aslında. Şaşkın kabadayılar. Çün-

³ Latince'de tadına varmak anlamına gelen, belirli bir konuda gelişmiş zevk ve görgü anlamında kullanılan sözcük.

⁴ Aşkenaz İbranice'de Almanya anlamına gelir. Almanya ve genel olarak Avrupa'daki Yahudilerin büyük kısmı Aşkenaz adını almıştır. Soykırımında hayatını kaybedenlerin çoğu Aşkenaz kökenlidir. Konuştukları dil Yidiş adı verilen İbranice, Almanca ve Slav dillerinin karışımı bir dildir.

⁵ Sefarad İbranice'de İspanya anlamına gelir. İspanya'dan kovulan Yahudiler zaman içinde gittikleri yerlerde bu şekilde anılmışlardır. Judeo-Espanyol ya da Ladino adı verilen bir dil konuşurlar.

kü Rumlar, Ermeniler daha yerleşikti. Sonradan, yer edinme işgale dönüştü. İşgal kendi kültürünü, dilini, dini ni baskın çıkartmaktaydı. 60'lı yılların sonu bu baskıyı biz orada doğup büyüyenler hemen hissetmiştik.

Bizler gâvur sözcüğünü telaffuz etmezdik. Ayıptı. Günahı. Yahudi cenazesi bizim evin önüne geldiği zaman anneannem Fatiha okuyordu. Dua, Allah'ın duası. Sonradan Kuzguncuk'a gelenler tarafından başlatıldı düşmanlıklar. Tabi ki sistem yukardan değişiyormuş. Sonra büyük bir siyasi entrika olduğu anlaşıldı. İşte bugünlere geldik... Bunlar benim insanımdı; hemşerim, akrabamdı. İnsanı dert edinme, konu edinme çocukluğumun zengin ve rengârenk yaşamından gelir. Vicdan mutlu çocuklukla başladı. Sorgulama da. Niye kimi insanlar fakir ve açlar bizim karınımız tokken? Niye biz müslümanlar rahatız diğerleri değil? Bu düşünce bir çocuğu erginleşirken siyasetin içine de sokuyor. Evrensel vicdanı oradan edinmişim.

Oyunculuğu ne zaman keşfettiniz? Size “Ben bu işi yapacağım.” dedirten şey neydi?

Uğur Yücel: Galiba Kadıköy Halkevi'nde keşfettim. Bir oyun hazırlamıştık. Sahnede çok iyi hissettim kendimi. Orada bir alan yaratıyordum kendime ve herkesin ilgisi o alandaydı. Sonra hep son zili ve perdeyi özlemeye başladım. Sahnede olmak zamanı hayallere kaçmakmış. Çocukluğumdan beri uzak ve suskun bir büyük adam vardı sanki içimde. Bütün toplu resimlerde ayrıksı ve yalnız durduğumu görüyorum. Mağrur bir suskunluk. Aynı zamanda üzülüyorum da o çocuğa. Kimbilir nereden gelmiş bu yalnızlık ve boşuna kibir. Ölmeye varacak bir üzüntü. Hiçbir boku ciddiye almayacak kadar komik bir ruh. Sanki biliyordum hayatı. Çok duygulanıp kimseye belli etmiyordum. Herşey içime işliyordu hayattan.

Ağabeyimle beraber ritm merakımız vardı bizim. Ses çıkaracak herhangi bir şey üzerinde - tencere, tabak, masa, demir konstrüksiyon- sesler çıkarıyorduk. Diğer çocuklardan farklı olduğumuzu anladık. Onlar yapamıyorlardı bizim yaptıklarımızı. Annem de eve gelen giden herkesin ve komşuların taklidini yapardı. Ama bir maharet gösterisi

olarak değil. Mesela İclal Teyze'ye sinirlendiği zaman, sinirlenmiş İclal Teyze gibi konuşmaya başladılar. Sonra kendimde de bu yanın olduğunu fark ettim. Tabii esas olarak, çok küçükken bizim bir Nejdete Abimiz vardı. Dedeme dayı derdi. Toscani⁶ purolar için, muazzam şık giyinen bir adamdı. Bu adam Kuzguncuk'a gelir ve bana, ağabeyime, kuzenlerime, herkese, bütün çocuklara çikolata getirirdi. Nejdete Abi geldiği zaman bütün çocukların yüzü gülerdi. Koltuğa oturur, ya pipo ya da puro yakar, bacak bacak üstüne atardı. Biz çocuklar dizilirdik etrafına. Bize boğa güreşleri anlatırdı. Ve ben ilk defa Nejdete Abi'nin taklidini yapmaya başlamışım. Babam üşenmeyip bana pipo yapmış tahtadan. Bacak bacak üstüne atıp, böyle ağzımın kenarından konuşurdum. Onu taklit etmeye başladım.

Bu taklitleri yaparken kaç yaşındaydınız?

4-5 yaşlarındaydım galiba. Daha sonra iş aile yemeklerinde Demirel taklidine kadar gitti. O zaman şunun tekrar farkına vardım ki, bu da diğer arkadaşlarımda olan bir özellik değildi. Sokağa çıkıyor ve oyun kuruyordum. Ama her şeyin benim tasarladığım gibi gitmesi lazım. Buzlu olduğu zaman mesela, kötü oynayan bir atın yerine geçip atı oynuyordum. "Atın böyle olması lazım." diyerek. Aslında film seti kurmak oyun kurmaktan farklı bir şey değil. Çocukken kurduğum o oyunların düzenli yürümesi için ne kadar tutkulu olduğumu anlatamam. Parçalanıyordum mahallede ve hiç kimse beni anlamıyordu. Belki de bunun peşinde koşuyoruz, yani hayalimizin, kurguladığımız oyunların. Koca adam olduk hala olmuyor istediğimiz.

Oyuncu olmaya ne zaman karar verdiniz?

Kararla değil, birdenbire oldu. Kuzguncuk Kültür Derneği'ne gidiyordum. Orada satranç oynanır, kitap okunur, tiyatro yapılırdı. Küçük yaşta tiyatro izleyicisi oldum. Oyun seyrediyordum sonra okulda arkadaşlarıma anlatıyordum.

⁶ İtalya'nın Toscana bölgesinde üretilen puro çeşidi.

Oyundan sahneler oynuyorduk. Komik skeçler yazıyordum. Bunu arkadaşlarımla oynuyorduk. Lisede iki türlü şeyin peşinde koşuyordum. Bir yandan Halkevi'ne gidiyor, tiyatro yapıyordum, bir yandan da müzik yapıyorum. Babam bir gün dedi ki: "Davul çalmak istiyorsan, git çal. Ama bana nerede çalıştığını bileyim. Ama eğer oyuncu olacaksan konservatuara gideceksin, orayı bitireceksin." Sahneye çıkmayı canım çekiyordu. Oyunculuk daha korkutucu geliyordu müzisyenlikten. Ama macerayı seçtim.

Bunun özel bir destek olduğunun farkında mıydınız o zaman? Çünkü birçok oyuncu ailesinin engellerine rağmen koşulları zorlamış.

Uğur Yücel: Annem kederlendi. "Ah oyuncu oluyor oğlumuz!" falan dedi. Ama konservatuar sınavında bir tek veli vardı: Babam! Mesela bir dayım vardı, kültür olarak çok farklıydı. Çok genç yaşta İstanbul senatörü olmuştu. Çok pırıltılı bir insan olduğunu sonradan değerlendiriyorum. Annemi -ablasını- azarlıyor, "Bu çocuğa karışmayın, ne istiyorsa onu yapacak." diyor. Mesela Dedem hacı hoca bir adam. Kandilde radyo başında toplanılıp dua ediliyor, ama yılbaşı da kutlanıyor. Hristiyan arkadaşlarımızla paskalyada yumurta kırmaca oynuyor. Bence ailem ruhu temiz Anadolu insanlarıydı. Dolayısıyla bunların içinden bir yere doğru gitmek hiç zor olmadı benim için.

Tiyatroya 1975'te başladınız, doğru mu?

Ticaret Lisesi'ne giderken geceleri bir tiyatroya gidiyordum. Nihat Erbaş Tiyatrosu'nun tam karşısında Memduh Tuncalı Tiyatrosu vardı. Turne tiyatrosu... Orada oyun oynuyordum. O zaman daha konservatuara girmemiştim. Üstelik çok genç olmama rağmen yetmiş yaşlarında bir adamı oynuyordum. İlk oyunum odur mesela. Şova çıkıyordum, bir şeyler yapıyordum. Konservatuar 2. sınıfta Yıldız Hoca

*Guguk Kuşu*⁷ oyununda bana küçük bir rol verdi. Kenter Tiyatro'sunda. Yıl 1975.

Kenter Tiyatrosu, Dormen Tiyatrosu, Şan Müzikholü gibi yerlerde çalıştınız. O sürece dair neler anlatabilirsiniz bize?

Konservatuara girdiğim vakit “Burada tuhaf bir durum var, bunu anlayamıyorum ben” diye düşündüm. “Niçin insanların konuşması böyle değişiyor?” Yani hazırlık sınıfına giden bir oyuncunun bir yıl sonra duruşu ve konuşması değişiyor. Başka türlü birisi olmaya başlıyor. Ben mahallede, sokağın içinden gelmiş olduğum için, seçki farklılığı olduğunu söyleyebilirim. Kuzguncuklular'ın hepsi çılgın insanlardı, renkli bir dünyadandı. Külyutmazlardı. Onların içinden geldiğin zaman “Doğada yok böyle birisi” diyorsun. Toprağa yakınsın, deniz suyunun üzerindesin. Hayattan geliyorsun. Bu beni birdenbire okuldan uzaklaştırmaya başladı.

Bir an önce bir tiyatro duruşu edinmek oyunculuğun çıkmazıdır. Çünkü hemen tiyatrocunun duruşu edinip onun gibi konuştuğu zaman meseleyi çözüyor sahnede. Öyle oynuyor çünkü. Hayatı oradan yakalıyor, dramı da oradan alıyor. Ve ne kadar büyük oyuncu diyorlar. Hâlbuki o bir davranış çalıyor bir yerlerden. Bu adamı sahnede gördüğünüz zaman tüyleriniz diken diken olmaz. İçinizden bir yeri dürtmez. Bir şey dokunamaz bu adamdan. Bunu hissetmeye başladım o zaman. Hala, bazı tiyatrolarda karşımda sağlam bir metin var fakat oyuncuların bu metni anlamadan oynadıklarını ve herkesin de kandığını düşünüyorum. Orada bir boşluk var. Zaten oyuncuda da var o boşluk. Çok kültürlü, çok araştırması gereken, çok derine inmesi gereken bir alan içerisinde böylesine bir duruşla oyunu becermek çok berbat bir yoldur. Olması gereken şey, sanatla, insan ruhuyla ilişki kurması. İnsanı tanıma-

⁷ Ken Kesey'in *One Flew Over the Cuckoo's Nest* (Kafesten Bir Kuş Uçtu) romanından uyarlanmıştır.

sı. Mesele insan olmalı. Konservatuarlarda oyunculuk öğretilene insan öğretilmeli.

Bunu o hazırlık sınıfında ya da birinci sınıfta şimdi söylediğim cümlelerle açıklayacak halim yoktu elbette. Ama içgüdülerim bunu söylüyordu. İçgüdüleri güçlü bir insan olduğumu söyleyebilirim. Aslında ben istediğim yere gelmiş ya da bir şeyleri bitirmiş biri değilim. O günden bugüne hâlâ arıyorum. Bunun için ben hiç beğenmiyorum kendimi. Karşıma çıkan oyuncular da mesele ediyorum. Bir role yaklaşırken temel sorularım bunlar: Ben o karakteri canlandırabiliyor muyum en basit tanımlamayla? Başka bir karakter yaratabiliyor muyum, kendimden başka? Ve insanlar o karakteri izlemekten dolayı haz duyuyorlar mı? Bizim işimiz ne ki başka! Dünyayı güzelleştirmek... O süreç içerisinde kendimi hiç mutlu hissetmedim. Çünkü hep aradım. Ve bu arayış içerisinde ruhumun sinemaya daha yatkın olduğunu buldum.

Yani bilinçli bir geçiş miydi sinema?

Uğur Yücel: Bilinçli bir geçiş değildi. Okul arkadaşım Necati Bilgiç'le komedyenlik yapıyorduk. Uğur-Necati ikilisi olarak garip skeçler oynuyorduk. Ertem Eğilmez bizi televizyonda görünce bizi çağırdı. Aslında Necati için çağırıyor. Necati çok komik bir adamdır. Ben ise öyle duruyordum. Bende ne komik bir fizik var, ne yakışıklılık, ne de jön tipi var. Yani beni hiçbir yere konumlandıramıyorlar. O zamanlar tip çok önemliydi. Ya çok komik, ya çok güzel olacaksın. Boylu poslu güzel adamlar ya da komik adamlar dönemi. Dünyada Dustin Hoffman'lar Robert De Niro'lar, Al Pacino'lar dönemi, ama bizde karakter oyuncularının dünyası değil o zaman. Ben de zaten fiziksel olarak da, düşünce olarak da onlara benzer bir adamım. Öyle arayışların peşindeyim. Dolayısıyla hiçbir değerimiz yok bu anlamda. Sinema olabilir dedik ama orada da umut yok.

Ertem Eğilmez'le nasıl çalışmaya başladınız?

Herhalde hiç umut yoktu ki bende Ertem Abi "Sen film yönet." dedi bana. Senaryo konuştukça "Senin çok güçlü bir senaryo duygun var." diyerek bana senaryolar verdi oku-

yup tartışmak için. Öyle bir ilişki içindeydik. Sonra, “Gel bir kameranın önünden geç.” dedi Ertem Abi. Aşık olduğum filmlerinde rol verdi bana. Arada çekim sırasında gidiyordum, sahne yazıp çekiyorduk. Zaten oyuncuyla oynadığı için filme setin ruhuna göre şekil veriyordu. O yüzden de gülmediği şeyleri çekmiyordu. Sonra Halit Refiğ’in *Teyzem* (1986) filminde oynadım. Teyzem filminin ilk günü çekim bitti, Ertem Abi’ye gittim. Uzun uzun yüzüme baktı, gülümsüyor. Birden ciddileşti, “Halit çok memnun kalmış sende” dedi. Müjde söylemiş Ertem Abi’ye. O gün bende bir kıpırdanma oldu. “Ulan galiba farkediliyorum” dedim... Sonra da *Muhsin Bey* (Yavuz Turgul, 1987) filmi. O zaman, Şan Tiyatrosu’nda Antepli bir karakteri oynuyordum sahnede.

***Muhsin Bey* çıktığında herkesi en çok şaşırtan sizin okullu ve İstanbullu bir oyuncu olduğunuzu öğrenmek oldu. Herkes Urfa’dan gelmiş gencecik bir adam olduğunuzu zannetmişti oysa. Seyirciyi Türk sinemasıyla barıştırması açısından da çok önemli bir film. Sizin kariyerinizde de dönüm noktası. *Muhsin Bey*’le ilgili olarak neler söylemek istersiniz?**

Şan Tiyatrosu’nda oynarken, Yavuz Turgul Ali Nazik karakteri için oyuncu arıyor. Bu adam nasıl bir adam diye beni araştırıyorlar. Tiyatroya geliş gidiş, sahne disiplini önemli şeyler. O noktalarda avantajlıydim. Disiplinli ve çalışkandım. O zamanlar Şan Tiyatrosu’ndan çıkıp gece kulüplerinde show yapıyordum. Tiyatrodan ayda bin beş yüz lira veriyorlar, sahneye çıkıyorum gece kulübünde, gecede beş bin lira alıyorum. Öyle büyük bir fark var. Yavuz Turgul, Şener Şen ve yapımcı Abdurrahman Keskiner o gece kulüplerinden birine geldiler. Yavuz Abi “Bağlama çalmasını biliyor musun?” dedi kuliste. “Bilmiyorum ama öğrenirim.” dedim. Meğer Ali Nazik rolü için soruyormuş. Yıllar sonra bir gün televizyon izlerken, filmin yapımcısı Abdurrahman Keskiner bir kanalda konuşuyordu. *Muhsin Bey*’den bahsediyorlar. “Uğur Yücel ne kadar iyiydi değil mi?” diye sordu spiker bir ara. “Biz onu pavyondan aldık gardaş!” dedi Abdurrahman Keskiner. Yani bizi de çıkar-mış pavyondan, kurtarmış.

Ama tabi çalıştığım yerdi sonuçta, acıların kadını Bergen’le aynı klüpte çalıştım. Muazzam bir kadındı. Mutlaka filmini yapmak istiyorum. Sevgilisi kezzap atmıştı kadının yüzüne. Sahneye çıkarken gözünün üzerine bant yapıştırıyordu. Bantın üzerine yardımcısı sim döküyordu. Sahneye çıktığı zaman karanlığın içerisinde bir tarafı sim, parlayan bir yüz... Acayip yırtıcı bir kadındı sahne üzerinde. Ve çok derin söylüyordu. İçerideki kalabalığı size anlatamam. Ben de dehşet haz duyuyordum burada sahneye çıkmaktan. Bir yandan da korkutucu bir şeydi. Bir gün Bergen’in yardımcısı kaçtı. Sahneye çıkmadan önce -bana çok derin bir saygı içindeydi, aramızda sadece bir perde vardı, soyunma odasında- perdeyi açtı. “Uğur Abi, gözümüne ne olur biraz sim damlat. Adam kaçtı ne yapacağım ben? Kendim yapamıyorum.” dedi. Çok da güzel bir yüzü vardı. Dudakları, burnu, bebek gibi bir yüz. Sim döktüm gözüne. Hala gitmiyor gözümün önünden, muazzam bir şey, çok ürkütücü. Bunun için sinema yapmaya değer yani. Yüzüne kezzap atan adam, hapse girdi. “Çıkınca öldürecek beni.” dedi. Çıktı ve öldürdü adam!

Canan Gerede *Aşk Ölümünden Soğuktur, 1994*) diye bir film yapmıştı bu konuyla ilgili.

Uğur Yücel: Duydum ama izlemedim filmi. Esasında mevzuu buldun mu sinema yapmak kolay. Ama Bergen gibi bir karakterde çok esrarengiz bir dünya var. O dünya dışarıdan bir yerden nasıl yapılır bilemiyorum. Yani illa ki şiddet filmi yapanın şiddetin içinden geçmesi gerekmiyor ama bir kanalın içerisinden geçmesi gerekiyor. O kanal kanalizasyonlarda gezinmek kadar ağır. O koku filme sındiyse amenna.

Muhsin Bey’de oynarken filmin bu kadar ilgi göreceğini, size bir patlama yaşatacağını hissettiniz mi? Şener Şen çok ünlü bir isimdi; Yavuz Turgul da çok tanınmış bir yönetmen. Mutlu muydunuz bu projede yer almaktan?

Evet, filmin çok ses getireceğini hissettim. Okulda metod oyunculuğunu okuyoruz, duyuyoruz, araştırıyoruz. Urfa’lı birini oynayacağım, ancak hayatımda Urfa’ya gitmemişim.

O zamanlar bizde genel olarak güneyli bir tip dediğin zaman karma bir aksanla konuşulurdu. Bunun içinde Adana vardır, Diyarbakır vardır, Urfa vardır. Hiç de öyle Urfalı diye özel bir tip yoktur. Uydurulur yani. Ben Urfa'ya gitmeye karar verdim. İki üç hafta kaldım orada. Urfa üstüne ruhuma sinsin istedim. Urfalılar gibi giyindim. Çarşı pazarında oturdum. Orayı hissettim. Hayatımda baştan sona bir türküyü bilmezdim. Döndüğümde türkü söylüyordum. Ama bir kapı açıldı orada içimde Anadolu'ya dair. Kendi yaşadığım ve uzak akraba olduğum insanları keşfettim o filmden sonra. Benim belki de bakış açım değişti dünyaya. Çünkü gerçekten çok ciddi bir müzik dinleyicisiydim. Hala da öyleyim. Ve dinlediğim türlerden başka bir şey dinleyemiyordum. Bizim çocukluğumuzda zaten türkü falan çalınmazdı radyoda. Bilmiyorduk. Tabi ki Anadolu kökenlisin, Anadolu'da akrabaların var ama hissiyatını bilmiyorsun. Dolayısıyla garip bir yolculuk oldu benim için. O film mutlu etti beni. Ruhumun kapıları başka diyarlara açıldı.

Film Antalya Film Festivali'nden bir de ödül kazandırdı size. Bu ödüller bazı genç oyuncularını motive ederken bazılarını ise korkutuyor. Siz baskı altında hissettiniz mi kendinizi?

Hiç öyle algılamadım. Ödül alınca “Evet, bunun olması lazımdı zaten.” ya da “Eyvah şimdi ne yapacağım?” diye düşünmedim. Ne yapalım ödül aldıysak! Sonradan izlediğim de de gördüm. “İşte öyle oldu, verdiler bir ödül” gibi bir şeyler demişim yaptığım konuşmada. Biraz daha kibar olabilirdim tabii.

Selamsız Bandosu'nun (Ertem Eğilmez, 1987) da izleyicide bıraktığı tat Muhsin Bey gibi. Komik tarafları var ama buruk filmler her ikisi de. Yine Şener Şen'le oynuyorsunuz.

Selamsız Bandosu benim seçimim olmadı. Ertem Abi oynamamı istedi oynadım.

Sevdiğiniz bir film mi *Selamsız Bandosu*?

Ben kendimi hiçbir filmimde sevmedim. Daha doğrusu yaptığım hiçbir şeyi beğenmiyorum. Kendime karşı dürüst olmak istiyorum. Böyle küçük bir yerde konuşacaksa herkese karşı dürüst olurum. Ama meydanlara çıkıp da bu filmleri beğenmiyorum demek istemem. Öyle tehlikeli bir cevaptır ki bu, yönetmenleri üzmemekten başka hiçbir işe yaramaz. Kaldı ki iyi bir filmidir. Ben iyi değilim.

Gene de bazı filmlerin sizin için ayrı bir yeri olsa gerek.

Benim için hiçbirinin ayrı bir yeri yok. *Muhsin Bey* gönülmü açtığım bir işti. Ondan sonra zaten kapandım. Eşkiya'dan sonra oyunculuğu bıraktım neredeyse. "Benden olsa olsa bir kütük olur, oyuncu değil" diye düşündüm. *Karanlıkta Koşanlar* (Uğur Yücel, 2001) diye bir dizide sıcak övgüler aldım oyuncu olarak. Değer verip kayırdığım insanlardan övgü aldım. Bu beni kıpırdattı. Ancak *Alacakaranlık* (Uğur Yücel, Taylan Biraderler, Paxton Winters; 2003) dizisinde rahatladım. Bir komiseri oynuyordum⁸. Hayatımda tek beğendiğim iş odur, oyunculuk açısından. Ayrıca nitelikli bir iştir.

Bir de kısa film çekmişsiniz o yıllarda.

Uğur Yücel: 90 yılında bir perküsyon performansının sahne arkasında yirmi dakikalık bir video filmi. O zaman klipler yoktu. Dogma da. Filmi kamera elde çektim, hiç ekipman kullanmadım. Doğal ışıktaki. Ama Cassavetes'i biliyordum. *Shadows*'u (John Cassavetes, 1959) da. Üzerine gitmeliymişim aslında. Şimdi çok üzülüyorum, atlamışım geçmişim bunları. Atif Abi (Yılmaz) çok heyecanlanmıştı görünce. Onu da önemsemedim, yani yaptığım filmi önemsemedim. Kendime değer biçmemek bu.

Peki, sizde kaydı var mı filmin?

Var ama sahnede çalmak lazım. Yani o zaman anlam kazanıyor. Sessiz bir film çünkü. Sahnede bir sürü perküs-

⁸ Uğur Yücel Alacakaranlık dizisinde Tahir Kemal karakterini canlandırmıştır.

yon aleti var. Hiç diyalog yok filmde. Biz çalarak sahnede filmi seslendiriyorduk. Çok ilginç bir gösteriydi aslında. Yeşil Kabare'yi işletiyordum o aralar. Orada geceleyin müzisyenler toplanıyordu. Hemen her gün ipini koparan geliyor, gece ondan onbirden sabah beşe kadar çalınıyordu orada. Bu filmi koyuyordum arada sırada. Her seferinde değişik müzisyenler filme bakarak müzik yapıyordu. Sonra film bitiyor, müzik sürüyordu. Mesela bir gece sahnede Uzak Heparı, Levent Altındağ, Özkan Uğur, ben, Orhan Topçuoğlu, Can Kozlu, İlhan Erşahin bu film üzerine müzik yaptığımızı hatırlıyorum. Güzel günler yaşadık. Ne kısa film diye tanımlanacak bir şey, ne de gösterilecek bir şey. Ama orada bir damar varmış. Tamamı ışsız, ekipmansız, kamera elde, omuzda. Dogma yok ortalarda ama Cassavetes etkisi vardı üzerimde. Keşke böyle bir şeyin üzerine gitseydim. Şimdi daha içime kapandım. O zaman çok dışa dönüktüm. Bağırarak, çağırarak, çalmak, ses çıkarmak, yüksek sesle çalmak... Böyle bir ruhum vardı. Şimdi tam tersi.

Mithat Alam: Niye, neler oldu da içe kapandınız?

Uğur Yücel: Bazı insanlar hayatı kederle izliyorlar ne ilginçtir ki. Galiba algılamamla birlikte gelişti bu. Bilgilendikçe, lezzet duygum arttıkça, hislerim güçlendikçe içe dönmeye başladım. Daha çok izleyici olmaya başladım ve bu bir sessizlik yarattı benim içimde. Bu muazzam bir sessizlik. Bresson'un dediği bir şey var: *“İki tür sadelik vardır. Kötü sadelik çok başından karar verilmiş çıkış noktası olan sadeliktir. İyi sadelikse yıllar süren çabaların ödüllü olarak, varış noktası olarak gelir.”* Buna inanıyorum. Doğru söylüyor. Hayat getiriyor onu.

Yazı Tura (Uğur Yücel, 2004) filmi ne kadar gürültülüdür, her şey öter orada. Ona ben bir montaj yaptım, bir müzik koydum. O haliyle izleseniz herhalde on dakika sonra dışarı çıkardınız. İnsanı dışarıya çıkartmak üzerine yapılmış bir iş gibi. Montajda müzikleri David Torn'dan seçtim. Uçuyor her şey. Kaba montajı yaptım ve çok beğendiğim usta editör Valdis Oskarsdottir'e gönderdim. “Gel montajını sen yap” dedim. Kadın büyük usta. “Filmini dört

kere izledim ve ekrana yapıştım, gelip çalışmak istiyorum” diye yazdı. Galata Kulesi’nin dibinde bir otel odasına montaj seti kurdum. Filmi bağladı. Hala yazışıyoruz. Ona “ustam” diyorum. Benim gürültülerimi sevdi ve başımı okşayarak gökyüzünde bir yıldız işaret etti. O sensin dedi. Hocalık budur. Yol açmaktır öğrencisine. Utanarak sevindim. Bu ilk filmini yapan bir yönetmen için ruh çağlatan okşamaydı. Neyse! O film benim son bağıştılarımmış. Şimdi hayata küs susuyorum. Tam bilemiyorum neden olduğunu. Hayatı daha iyi anlamakla ilişkili olsa gerek. Yaşla ilgili olduğunu zannetmiyorum. Çünkü böyle bir hissin bende, çocukken bile olduğunu biliyorum.

Mesela, Marmara Adası’nda Prastos köyünde Rumlardan kalma bir papaz evi vardı. Ben çocukken yazları orada kalıyorduk. Öğleden sonra bütün aile uyurdu. Bütün köy uyuyor zaten. Çanakkale Boğazı’na doğru deniz akıyor. Küçük pencerede radyo açıp ne bulursam dinlerdim. Oradan böyle bakardım ve kumru sesleri vardı. Çocukken hatırlıyorum anneannem bile dışarıya bakıp kumru sesi dinlerdi. İnsan nasıl zaman geçirebilir böyle? Çocukken o köyde garip sesler olduğunu düşünüyorum. Cırcır böceği sesleri, kumru sesleri, gece kuşu, bülbül, dalga sesi. İğde ağaçlarının dibine yatardım, ayağımı suya uzatırdım, topuklarıma dalga degecek kadar ve saatlerce bu sesi dinlerdim. Bu çok küçük yaşlarda oldu ve beni hiç terk etmediğini düşünüyorum.

En çılgın zamanlarımda bile geceleyin mutlaka beni dindirecek, sakinleştirecek senfonilere daldardım, dinlerdim sabahlara kadar. Daha sonraki yaşlarda, belki uzunca bir zaman tek ses olarak devam eden bir müziği dinlemek, hayatın sesini dinlemek, yani kaydedilmiş sesleri dinlemek, şehir sesi dinlemek, mekân sesi dinlemek... Böyle bir hissi öğretemezsiniz kimseye. Kendi iç sessizliğini ancak insanın kendisi yaratabilir. Dilerim sinemaya da yansır bu. Aman buradan durgun baharlı taşra filmleri beklemesin kimse.

Kars’ta karlar altında geçen bir hikâye var. Onu çekmeye çalışıyorum birkaç yıldır, olmuyor. Eyvah, bütün bu söylediklerim durgunluk sinemasını çağırıyor. Festival la-

lesi olmaya mı başlıyorum. Öyle bir hayat, hedonist bir obez olmaya benzemez mi? Hemen tüymek lazım bu sessizlikten. Yeterince besin aldım hayattan. Doygunum şenlikli yemeklere. Sessizlik, ama galiba bombadan önceki pis kirli sessizlik kastettiğim. Allahım bu çelişkiden bir bok çıkmayacak. Zırvalıyorum galiba. Bazı insanlar başarılı olup kendisini başarısız sayıp sürekli eziklik yaşarlarmış. Bazıları da çok başarısız insanlar olup çok büyük şeyler başardığını düşünürlermiş hayatları boyunca. İnşallah ben ikincisine yakın durmuyorumdur. Bundan korkarım. Sadece arıyorum. Aslında çaresiz birisiyim. Oyuncu arkadaşlarım gelip “Bir şeyler yap da gelip seninle oynayalım” dedikleri zaman, onlara diyorum ki: “Sizin kadar çaresizim. Bilmiyorum ne yapacağımı sizler için, benim için...” Buna emin olun. Öbür türlü gözükmek istemem.

Ertem Eğilmez’le 1988’de Arabesk filmi için bir araya geliyorsunuz. Yine Şener Şen var. Bir de Müjde Ar. Film aslında alıştığımız tüm Yeşilçam kalıplarını ‘ti’ye alıyor, hicvediyor. Bir yandan da Ertem Eğilmez’in 1965’te Türkan Şoray, Cüneyt Arkın, Ekrem Bora’yla çektiği Sürtük filminin birebir yeniden çevirimi. Arabesk seyircinin de çok sevdiği bir film. Siz neler söyleyeceksiniz bu filme dair?

Uğur Yücel: *Sürtük*’ü ben de seyretmiştim ve çok etkilendiğim. Ertem Abi kendiyse dalga geçti aslında, Yeşilçam’la değil. Hep gülüyordu “Nasıl çekmişim ben bu sahneyi, nasıl yapmışım” diye. Ama alay ve küçümseme yoktu. Yaptığı her işe ağlamış, gülmüş bir insandı. Manyak bir zekâ! İlk langirt makinasını o getirmiş memlekete. İlk cepte 31 kitaplarını da o basmış. Askerlere çıplak kadın fotoğrafları cepte.

Benim için çok belirgin bir anımı anlatayım *Arabesk*’le ilgili. Bence eğlenceli bir film. O filmde çalışmaktan çok mutlu oldum. Ertem Abi’nin veda filmiydi. Benim öyle büyük bir Ertem Eğilmez geçmişim yoktur aslında. Arzu Film’e beş altı sene haftada bir gün gittim. O kadar tanırım yani Ertem Abi’yi. Benim o rolü oynamama Arzu Film içerisinde pek kimse mana veremiyordu. Senaryo çalışmala-

rında bulundum. Filmin gelişme sürecinde bulundum ve rolü tanıyordum. Fakat bana vereceğini asla düşünmedim. Bir gün “Ekrem sensin.” dedi. Ekrem, tabii Ekrem Bora’dan gelme. Sonra etraftan “Bu rolle senin ne alakan var?” diye konuşulunca, “Bu rolle benim bir alakam var.” diye düşündüm. *Baba*’daki (Godfather, Francis Ford Coppola) Don Carleone ya da *Scarface*’deki (Brian de Palma) Al Pacino tiplerinin hepsinden bir şey taşıyın bu adam ve ben bunu hiç komiğe falan vurmaktan oynayayım istedim. Ama yine de Ertem Abi’ye sordum. “Neden beni seçtiniz?” dedim. Bana dedi ki: “Şimdi eve git, aynanın karşısına geç. Yüzüne bakmaya başla. Bak, bak, bak. Ne göreceksin biliyor musun? Al Capone. O da senin gibi masum yüzlüydü ama kafalarını uçurdu insanların.” Gittim baktım sonra aynaya. Tabii oyuncu hemen havaya giriyor ya. Yönetmen de böyle bir şey işte. Bir cümleyle oyuncuyu hedefine doğru itiyor.

Yeşilçam’la izleyici olarak hissi bir bağınız var mıydı?

Uğur Yücel: Olmaz olur mu? Vardı tabii. Yeşilçam’la büyüdük biz. İki tane yazlık sinema vardı çocukken. Birisi yabancı film oynatırdı, birisi Türk filmi oynatırdı. Bir gece ona gidiyorduk, bir gece diğerine. Mesela *Hayatımın Kadınısın* (Uğur Yücel, 2006) filmini sadece mahallem ve çocukluğumu özlediğim için yaptım. Yani son derece sıra dışı bir iştir benim için. Hiçbir şekilde sırası olmayan, hesaplanmamış, önceden tasarlanmamış bir iştir. Bazen özlem intihar yaratır.

Sonra sene 1996 ve *Eşkîya*. Yavuz Turgul ve yine Uğur Yücel, Şener Şen bir arada. Seviyor musunuz, Yavuz Turgul ve Şener Şen’le çalışmayı?

Benzer yerlere doğru gitmek isteyen insanlardık. Bu, isimden çok galiba bir yola giderken aynı yolculuğu yapmaktan keyif alabilecek insan arayışı. Esasında üçümüzün özelliği de insanı sorun etmek, insana doğru yaklaşmaktı. Ve her ikisi de çok değerli insanlardır. Şener Abi’yi her zaman çok derin bir saygıyla anıyorum. Ondan hakiki anlamda bir ustalık gördüm. O çırağına fark ettirmeden el veren bir

adamdır. Çalımını gösterir ya bazen ustalar, onda o vardır. Çaktırmadan gösterir nasıl çalım atılacağını. Çok iyi bir oyuncu. Dolayısıyla Şener Şen’le sahnede olmak, aynı filmde olmak her oyuncu için bir şanstır.

Yavuz Turgul’la birkaç kez çalışmış biri olarak farkına vararak ya da varmayarak siz de öğrendiğinizi düşünüyor musunuz?

Uğur Yücel: Değerli hocalardan geçmişim. Melih Cevdet Anday, Sabahattin Kudret Aksal, Haldun Taner. Ayrıca tiyatro okulu insana biraz yukardan bakma hissi veriyor. Sinemada bana seslenecek biri olduğunu zannemiyordum o yıllarda. Bazılarında hayat bilgisi kendiliğinden vardır. Ben nasıl yapılması gerektiğini biliyordum. Ama öğrenmem gereken çok şey olduğunu da. O yıllarda Yavuz Turgul’la karşılaşmak beni şaşırtmıştı. Ne yapacağını, ne alması gerektiğini bilen biriyle karşılaştım. Ondan senaryonun ve film yönetmenin uzun emekler gerektirdiğini öğrendim.

Müziğin sizin için dinleyici olmanın ötesinde bir anlamı var. *Gemide* (Serdar Akar, 1998) ve *Laleli’de Bir Azize* (Kudret Sabancı, 1998) filmlerinin müzik yapımcısısınız. Bu ikisi eş zamanlı piyasaya çıkan, “Yeni Sinemacılar”la izleyiciyi tanıştıran özel filmler. Nasıl dâhil oldunuz bu projeye?

Serdar’la (Akar), Önder (Çakar) “Bunun müziklerini sen yapar mısın?” dediler. Paraları yoktu. Herkes filmlerin bir yerinden tutuyordu. Ben de sıvandım. Perküsyonculuğum ve dinleyiciliğim işe yaradı. Konservatuardan perküsyoncu grup geldi, Anadolu sazları çalan. Tulum, sipsi ve trompet filmdeki karakterlerin büyüdükleri seslerdi. Bu sazların ustalarını buldum. Ben de perküsyon çaldım. Sonra, Akın Eldes gitarıyla doğaçlamalar yaptı. Ritm ve solo enstrümanlarla bir mixing yaptık. Dolayısıyla, sahnenin duygusuna göre müzisyenler toparladık. Filmin ruhuna hizmet etti sanırım yaptıklarımız. Pişman değilim. Güzel günlerdi. Sadece mali sıkıntıda olan genç sinemacılar faydam olsun

diye yaptım o işi. İlk ve sondur. Keşke adım geçmeseydi. Öyle desen o da ayıp!

1998’de bir televizyon çalışması, *İkinci Bahar* (Türkan Derya, Orhan Oğuz, Uğur Yücel, 1999). En sevilen dizi demek yanlış olmaz. Şener Şen ve Türkan Şoray gibi çok büyük iki isim başrollerde. Ayrıca Ozan Güven ve Nurgül Yeşilçay gibi yeni oyuncularla tanıştırdı izleyiciyi. *İkinci Bahar* nasıl bir projeydi? Televizyona çalışmayı seviyor musunuz?

Uğur Yücel: Bir gün arkadaşlarla Bodrum’da yelkenle yola çıkacaktık. Yavuz Turgul aradı. “Bir dizi hazırlığında, senin çekmeni istiyorum.” dedi. Şener (Şen) ve Türkan (Şoray) oynayacak... “E abi! Kem küm... Ben bir düşünüyüm bunu.” dedim. Dizi yönetmenliğini hiç içim çekmiyordu. Bir yandan da denize çıkacağım, gidiyorum yani. Muazzam suskun bir sonbahar havasıydı. Sonra Gümüşlük’e gittik demirledik, hindi gibi düşünüyoruz. Derin derin uzaklara bakıp geldim İstanbul’a. Senaryo çalışmalarına katıldım. Mekânları bulduk. Kast çalışmaları yaptık. İyi ki de yapmışım. Dizi yönetmenliği insana şu kolaylığı sağlıyor: Bir odaya girdiğiniz zaman, çok kısa bir zaman içerisinde çekiminizi yapıp terk etmeniz gerekiyor. Hemen ışığın nereye konulacağını, kamera açılarının nasıl olması gerektiğini söylemeniz gerek. Muazzam bir pratik. Kendi ruhunun filmlerini yapacak insanlar çabuk bozular orada, kendi ruhunu da kaybeder ama tavsiye ederim. Büyük bir deneyim.

İki büyük isimle çalıştınız. Nasıl bir histi sizin için yönetmen olarak onlarla beraber çalışmak?

Her ikisi de sanki hiç bir şey bilmiyorlarmış gibi davranıyorlar. Bu eşsiz bir alçak gönüllülük. İş disiplinleri ve saygı... Her ikisi de stop dediğim zaman gözümün içine bakıyorlardı. O yüzden hiçbir zorluk çekmedim elbette. Üstelik onların arzulu oluşlarından insan daha da coşkuya kapılıyor. Daha çok almak, bir daha çekmek istiyorsunuz. Oyunculardan gelen o istek uzak kalmak, işe mesafe koy-

mak yerine tam tersine yüreğinizi masanın üzerine koymanıza yol açıyor,

Şener Şen'den bahsederken çok büyük bir saygıyla, ustadır diye bahsediyorsunuz, diğeri de zaten Türkan Şoray, Türk sinemasının sultanı. Varsayalım ki beğenmediniz o sahnedeki oyunlarını. Hiç "Ben bunu nasıl söylerim Şener Abi'ye, Türkan Şoray'a?" endişesi taşıdınız mı?

Hayır. Kendisi soruyor zaten. Çünkü şüphe ediyor yaptığı işten. Şüphe etmezse o olamaz ki.

Mekân seçimi süreci nasıldı?

Hangi mekân olacak diye araştırılıyor. Ben ilk Samatya'ya gittim. Develi restoranın altına oturdum, rakı söyledim. Bakıyorum Samatya'da tren istasyonundan insanlar çıkıyor ve o çıkan insanların içinde bir an Şener Şen'i de gördüm Türkan Şoray'ı da. "Burası olacak mekân." dedim. Karşıda da boş bir bina vardı. Gittim Yavuz Abi'ye "Abi buldum mekânı." dedim. "Bir dakika, bütün İstanbul araştırılsın" dedi. Araştırıldı ve oraya döndük. Ama doğrusu odur, araştırmak lazım sonuna kadar ki ben de sonuna kadar bütün mekânlara tek tek baktım.

Sekiz bölümden sonra yönetmenliği Türkan Derya'ya devrettiniz. Sonra 2000 yılında Kemal Sunal'ın ani ölümüyle *Balalayka*'ya (Ali Özgentürk, 2000) dâhil oldunuz. *Balalayka* nasıl bir filmdi sizin için? Son anda dâhil oldunuz, ama ilginç şeyler de yaşamışsınız Moskova'da.

Yok, Moskova'da ilginç şeyler yaşamış olabiliriz ama filmden sonra. Film Batum'da başladı Kuşadası'nda bitti. Çok değerli insanlarla tanıştık. Rus oyuncularını Türkiye'de anlata anlata bitiremedim. Dört beş yıl çok ağır bir eğitimden geçiyorlar. Bildiğiniz gibi değil. Bence muazzam bir kadro, çok yetenekli oyuncular vardı. Sonuç olarak bir oyuncunun bir filmi değerlendirmesi yanlış. Ama benim hayatımın en güzel yol filmi o olacaktır herhalde. Çok güzel günler geçirdik. Arabaların kapısı açık, içerde Erkan Oğur çalışıyor, bütün

kadro arabanın etrafına çökmüş. Ve çilingir sofraları... Herkes büyük bir keder içinde Erkan Oğur dinliyor. Sonra balalayka çalıyor otobüsün içinde, bütün Ruslar şarkılarını söylüyorlar. Meğer iki toplum bir araya gelince, nasıl benziyormuşuz. Derin, sonsuz keder. Herkes ağlıyor. Onlar ağlıyor, biz ağlıyoruz. Boyuna ayağa kalkılıp kadehler tokuşturuluyor. Son derece eğlenceli ve teatral günlerdi.

Esasında şöyle de ilginç bir çalışma: Benim üç kız kardeşle ilgili yazdığım, Çehov'un *Üç Kız Kardeşi*⁹ ile ilgili yazdığım bir senaryo vardı. Bu kızlar Anadolu'ya gelip hayat kadınlığı yapmaya başladılar, para kazandılar, ülkelelerine döndüler. Ama kimileri büyük trajedilerle karşılaştılar. Öldüler. Benim yazdığım senaryo *Balalayka*'dan önceydi. Hala çekemedim filmi. Çok üzülüyorum buna. Ve konservatuara girdiğim zaman daha ilk yılda, *Üç Kız Kardeşi* okuduğum zaman, nedense çok ilgimi çekti bu üç kız kardeş. Benim için bir melankoli oldular. Bu oyunu koymak istedim sahneye. Bir türlü o da olmadı. Ruslarla ilgili de bir meselem var yani. Zaten siyaseten de o zaman yakınız. Okul zamanı ayrıca Çehov, Tolstoy, Dostoyevski okunuyor. Sonra sınırlar açılınca daha da yakın olduğunu hissettim. Siyaseten değil bu defa, ruhen. Rus oyuncularla hala görüşüyoruz ve hala uçaktan iner inmez kim gelirse gelsin o ekipten, önce beni arıyorlar. Dostluğumuz devam ediyor. *Üç Kız Kardeş* filminde de o ekipten üç kızı oynatacağım. Böyle bir sadakat var aramızda. Onlar da hevesle bekliyorlar. *Balalayka* filmi böyle konuşalım daha iyi.

Mithat Alam: Balalayka'nın yönetmeniyle nasıl bir ilişki kurdunuz? Dünya görüşünüz benzer mi?

Uğur Yücel: Çok görüş alışverişinde bulunmadığımızı söyleyebilirim. Doğrusu Ali Özgentürk'le oturup böyle uzun uzun sinema konuşmak, sinema paylaşmak gibi bir ilişkimiz olmadı. Gündüz çekim yapma telaşında, akşam

⁹ Rus oyun yazarı Anton Çehov'un ilk kez 1901 yılında sahnelenen ünlü eseri.

senaryo yazma telaşında. Ben de yardımcı olmaya çalışıyordum. Ama öyle yepyeni bir yola çıkacak alışveriş olmadı.

Televizyona yaptığınız projeler açısından şanslı olarak görüyor musunuz kendinizi? *Karanlıkta Koşanlar*'da (Uğur Yücel, 2001) Ahmet Ümit'in komiser Nevzat karakterine hayat verdiniz. Haluk Bilginer'le ve Köksal Engür'le çalıştınız.

Karanlıkta Koşanlar çok ilginç bir iştir. Çok severim ben o işi. Benim çalıştığım setlerin hepsinde bütün insanlarda geriye dönük özlem vardır. Belki tek övüneceğim şey bu. Setin lezzeti vardır. Haluk ve Köksal'la oynadığımız sahnelerin lezzeti damağımda. Benim oyunculuğu mecburen kabullendiğim zamanlardı. Ama Haluk karşılıklı oynadığımız bir sahneden sonra uzun bir sessizlikle yüzüme baktı. 'Ulan ne hayvan adamsın sen bel.' dedi. Oyunum çok hoşuna gitmişti. Bu ancak oyuncuların etkilenebileceği bir sözdü. Ben de sanki uzun zamandır duvarda duran sazımdan yeniden ses çıkarttığımı farkettim. Duygulandım. Ayrıca çok beğediğim bir yazar arada bir gün hem diziyi hem de oyunculuğumu övdü. Şaşırtıcı bir yaygınlığı olmuştu sinemaseverler üzerinde. Belki de oyunculuğa yeniden adım attım o diziyile.

Siz, Şener Şen ve Haluk Bilginer Türkiye'nin en iyi üç oyuncusu olarak kabul ediliyorsunuz çoğunluk tarafından. İkiisiyle de oynadınız. Nasıl bir deneyimdi sizin için? Oyuncu elektriğine inanıyor musunuz? Onlarla oynarken daha iyi oyun çıkardığınıza ya da daha az yorulduğunuza inanıyor musunuz?

Bazen bir prova yaparsınız karşınızdaki oyuncuyla, geçmeyen, yürümeyen bir şey vardır. Senin elektriğin oraya gitmez. Duvara çarpar geri döner. Bazılarıyla da hayatın suskunluğu ya da kalp atışıyla oynarsınız. Bu biraz iki çok yakın arkadaşın belki de hiç konuşmadan oturup arada bir dönüp birbirlerine çok küçük laflar etmesine benzer. İlla ki orada çok konuşmak da gerekmiyor. Onlarla sessiz uyum içindedesinizdir. Es vermek için ayağınızla mezur saymanız gerekmez. Haluk (Bilginer) da Şener Abi de sah-

ne adamıdır. Benim aklım fikrim, film yönetmekte. Oyunculuktan kaçmakta. Onların mesleği oyunculuk. Ben öyle değilim. Ama iyi oyuncularla konforlu oluyor tabii insan.

Alacakaranlık'a (Uğur Yücel, Taylan Biraderler, Paxton Winters, 2003) gelelim o zaman. "Oyunculukla beni yeniden barıştıran iş" tabirini kullandınız. Alacakaranlık'ı da siz yönetmeye başladınız, sonra devrettiniz. Bir de talihsizlik oldu değil mi? Yayına ara verildi, sonra yeniden başladı.

Uğur Yücel: *Karanlıkta Koşanlar*'da tekrar adım attım, *Alacakaranlık*'ta barıştım oyunculukla. "Ne meseleymiş bu!" denmesin. En verimli çağım derler ya, o zaman 10 yıl film kabul etmedim. Huzursuzluk ve gelgit sonsuza kadar sürer bende. Neyse! Otuz bölüm yaptık ve reytingleri iyiydi. Sonra Kenan'a (İmirzalıoğlu) bir film teklifi geldi. Yabancı bir adam geldi, ortalığı karıştırıp gitti¹⁰. O yüzden ara verdik orada oynasın diye. Bir süre sonra yeniden başladık ama seyirci kaçmıştı diziden. O anlamda talihsizdi. Bir daha başlamamak gerekiyordu. Ben zaten "Bundan film yapalım." dedim ama oyuncu arkadaşlarım katılmadılar bana.

Kenan İmirzalıoğlu'nu oyuncu olarak insanlara kabul ettiren bir dizi oldu Alacakaranlık. Aslında genç bir oyuncu için sizinle oynamak korkutucu da bir şey.

Korkuturlar ama aslında ben korkutmuyorum. Sahiden kimi oyuncular eski kaşarlardan endişelenir "Eyvah ben bununla nasıl oynayacağım?" diye. Yani adamın yeteneğinden korkmazsın da kendisinden korkarsın. Beladır. Sessizce hırırlar. Ben zaten orada Tahir Kemal¹¹ gibi oluyorum; oyuncu gibi olmuyorum. O zaman bakıyor karşısında cinayet masası komiseri var. Onunla oynuyor aslında. Galiba gençlerin oyun alanını genişletiyorum karşılıklı geldi-

¹⁰ O dönem Türkiye'de Gılgamış destanının filmini çekme projesiyle bulunan bir yapımcı basın ve kamuoyunun epey ilgisini çekmişti.

¹¹ Alacakaranlık dizisinde Uğur Yücel'in canlandırdığı polis komiseri karakteri.

ğimizde. Kendi kişiliğimle sete gelip orada bir şeyleri belirleyen, seti karartan bir adam değilim. Aktör duruşu ipimde değildir. Bilmem!

2003 Yazı Tura'yı çektiğiniz yıl. Kenan İmirzalıoğlu ve Olgun Şimşek oynuyor filmde. Alacakaranlık'ta birlikte oynadığınız zaman mı aklınıza geldi Kenan İmirzalıoğlu'nu dâhil etmek, yoksa yazarken aklınızda zaten oyuncular var mıydı?

Alacakaranlık'tan önce Olgun'un oynadığı birinci bölümü çekmiştik. Kenan' a dizi için rol teklif ettik. Kenan "Ben filmde oynamak istiyorum. Yok mu abi film?" dedi. Gazetede *Yazı Tura*'yla ilgili haber duyunca, "Allahım bana bir güzellik yap, şu filmde oynayayım. Ama bu enteller beni oynamazlar." Demiş kendi kendine. Bunu söyledi bana. Sonra ofise çağırdık. Olgun (Şimşek)'un oynadığı Rıdvan karakterini seyretti. "Nasıl buldun?" dedim. "Ben orta Anadoluluyum. Bu filmi Neşet Ertaş çekse böyle çekerdi." dedi. Çarpıldı, gözü doldu, dolandı ve sonra arada bir gelip filmle ilgili bir şeyler söyledi. Adamda farklı bir algılama, bir hissiyat var. Sonra kendi aramızda "Bu adam Cevher karakteri olamaz mı?" demeye başladık. Sonra baktım ki çok hevesli. Hakikaten aç bir adamdır Kenan. Oyuncular da genelde doyunluk ve hırs vardır. Bu adamda açlık var, hırs yok. Almak, öğrenmek istiyor. Bu her yönetmenin aradığı birşey. Olgun filmin hikâyesini duyunca ki ilk duyduğunda dört hikâyeydi, o da balıklama atladı, 'Abi bu adamların hepsini ben oynasam!' dedi. Ben kendime akra-ba hissettiklerimle çalışıyorum. Olgun'u da çok severim. Çok iyi bir oyuncudur ve temiz yüreklidir. Çok iyi bir çalışmaydı bence. Hepsi varolsun.

Hem oyuncu hem yönetmen kimliğine sahip biri olarak sizce oyuncu yönetiminiz hiç oyunculuk yapmamış bir yönetime göre daha mı iyi? Bu bir avantaj mı?

Tabi ki. Bir yönetmenin oyunculuğu bilmesi, oyunculuk eğitimi alması gerekiyor. Mesela Bilgi Üniversitesi'nde üç yıl oyunculuk yönetimi üzerine birikimimi aktardım demeyi tercih ederim. Orada ilk sene gördüm ki sinemacı olacak

herkes oyunculardan nefret ediyor. Belirgin özellikleri bu. Ben de bütün öğrencileri sahneye çıkardım. Onlara hiç olmazsa üç dakika oyuncu olma fırsatı verdim. “Şimdi anlıyor musunuz oyuncular?” dedim. Oyunculuk çok zordur çünkü. Oyuncuya düşman olmak çok kötü bir şey. Ve yönetmenlerin çoğu düşmandır oyuncuya. Sizin hayran kaldığınız o büyük yönetmenler oyuncularından korkarlar.

Neden böyle bir ego sorunu var yönetmenlerle oyuncuların?

Uğur Yücel: Kimi yönetmenler oyuncunun kendisini beğenmediğini düşünürler. Eğitilmiş ve zekâsı güçlü bir oyuncunun kendisini beğenmeyeceğinden kuşku duyar, endişe içinde yaşarlar. Oyuncunun burnundan getirir, hatta oyunculuğu bıraktırırlar.

Filmde Olgun Şimşek’in annesini kim canlandırdı?

Köylü bir kadın.

İnanılmazdı. Filmde beni en çok etkileyen oyuncu oydu. Yazı Tura gibi bir film yapma fikri nasıl ortaya çıktı?

Temel olarak şu: Ben bu çağda bu ülkede niye savaş var hala bilmiyorum. Benim için Kürt Türk ayrımı yok. Ben insanla ilgileniyorum. Dinler ötesi, milliyetler ötesi bir dünya anlayışım var. Birbirine bu kadar akraba, mutfağı aynı kokan, hayatları aynı kokan, her şeyi kardeş olan bu iki topluluk bin yıldır neden savaşıyor? Ve insanlar neden kendilerine düşman yaratıyorlar?

Yazı Tura’da basit olarak bir ülkenin askeri, kendisine düşman saydığı ülkenin askerini öldürüyor ve öldürdüğü insan sevgilisi çıkıyor. İkinci hikâyeye, bir ülkenin askeri düşman bir ülkeden gelen eşcinsel bir adamın ağabeyi olduğunu anlıyor ve kendi askerini öldürüyor onun için. İki tane cümlesi vardı, biri yazı biri tura. Bunun ikisi de aynı. Yani birilerini düşman sayıyoruz, düşman saydırıyorlar, savaştırıyorlar bizi. Ben bunu kaldıramıyorum insan olarak. Orada patlayan bomba Levent’te otururken benim suratıma sığıyordu.

Her iki hikâyede de büyük bir aşk vardır. Aşkı, hayatları parçalıyorsunuz, insanları parçalıyorsunuz. Bu, insana film yaptırır. Daha doğrusu karanlık bir gecede cümleler çıktı kendiliğinden. Onun için yazdım. Onun için de bu kadar çok şey var içinde ve onun için de bu kadar karmaşık. Onun için Türkiye gibi. Oldu onların hepsi Türkiye’de. Ne diyeyim bilmiyorum ki. Politik bir film olsun diye çıkmadım yola. Bir savaş sonrası sendromu filmi de değildir.

Yazı Tura yurt içinden ve dışından önemli festivallerden birçok ödülle döndü. Ama film durduğu politik nokta itibarıyla da çok tartışıldı. Kimseye de yaranamadı o anlamda. Filme verilen tepkiler beklediğiniz gibi miydi?

Böyle bir filme asker tepki gösterir mi, Kürtler tepki gösterir mi, milliyetçiler, İslamcılar tepki gösterir mi, bir sürü soru vardı film ortaya çıktığı zaman. Bu benim hiç umurumda değil. Hele de böyle bir içerik varsa. Bu kesimlerin hepsi olumlu tepki gösterdiler. Bu çok ilginç. İslamcı yazar, Kürt yazar, milliyetçi yazar, liberal yazar ne aklına geliyorsa siyaseten gıklarını çıkartmadılar. Çıkartsalar da bozuk düdüğü sesi olur. Çünkü bu bir iç yarasıydı. İyi bir film olarak konuşmuyorum *Yazı Tura*’yı. Sakın ha böyle bir gaflete düşeceğimi zannetmeyin. Ama soruya cevap olarak söylüyorum. İç yarasına kimse kayıtsız kalamaz. Canı yanmış her anneye, bu ülkenin canı yanmış her çocuğuna benim de canım yanar.

2005 yılında ise *Hırsız Polis* (Türkan Derya, 2005) ile yine bir televizyon dizisiyle karşımızdaydınız. Çok sevilen bir dizi filmi. Simsiyah saçlar ve gerçek bir Karadenizli gibi konuşan Uğur Yücel şaşırtıcıydı seyirci için. Oyuncu olarak farklı şiveler denemeyi, görünüşünüzle oynamayı, daha doğrusu izleyiciyi şaşırtmayı seviyor musunuz?

İyi, eğlenceli bir çalışmaydı. Ekibi, yazarları, çalışanları, hepsini çok sevdim.

İzleyiciyi şaşırtmayı da seviyorum. Keşke oyunculuğu meslek edinseydim. Oyunculuk bir göç, bir iç yolculuk. Bir başka ağacın dibine çökmek. Ben şimdi Karadeniz’e, dağlara çıkıyorum. Tulumları duyduğum zaman göçüyor ru-

hum, kalıyorum orada. Güneydoğu'ya iniyorum; çiğ köfte-ler, kuyruk yağları, dumanlar, yangınlar, hoyratlar, şiir-ler... Kendimi kaybediyorum bu ülkede ben. Başka ülke-lerde de duyduğum müziklere tabi ki duyarsız kalmam mümkün değil ama burası benim toprağım. Adamın birine bakıyorum böyle, ağaç gibi, saf. Sana böyle bakıyor. "Ben bu adamı oynayayım ya da bunun hikâyesini yazayım." di-yorsun. Yani kendini tutamıyorsun buna karşı... Bu, insanı sevmekle ilişkili bir şey. Şimdi Kırşehir'e gideceğim. Orada abdalları çekeceğim. Müzisyenler. Kimse bilmiyor bunları. Kendi başıma gidiyorum. Gece masa kurulacak, ben de çe-keceğim onları. Sonra Kızılbaşları, Yazidileri çekeceğim.

Belgesel yapmak mı var aklınızda?

Uğur Yücel: Bir şeyler var. Orada, onların içinde bu-lunmak insana yetiyor. O zaman birdenbire gerçek toprağımı bulmuş gibi hissediyorum kendimi. Mesela Aynur... Aynur'u çok severim. Bu kız da dağlı bir kız; dağlar-da büyümüş. Üç telli curayı alıyor; bir kenara oturuyor; çalmaya başlıyor. Afrika'da ilkel müzisyenlerin iki telli bir çalgısı vardır. Onun gibi, Anadolu da böyle ilkel. Onun doğduğu dağlara gideceğiz belgesel çekeceğim. Çok yakını-nızda olan, meyhanede oturduğun, içtiğin, dertleştiğin in-sanlar o ilkeliği taşıyorlar hala. Bu çok büyük bir şans. Dünyada oranın toprağından gelen ilkel insanı bulmak çok zor. Anadolu'da sen bununla meyhanede oturabiliyorsun. Burası garip bir yer. Toprak insanlarıyla karşılaşmak insa-nın hayatını başka bir yere büküyor. Çünkü bu ülkenin ge-lecek zamanları gümbür gümbür kendi kimliğiyle gelecek ortaya. Kendi müziği kendi sineması çıkacak. Bunların hiç biri çıkmamış. Duruyor üstü kapalı. Bunlar çıkacak. Ben bunları keşfetmenin, bunların peşine düşmenin heyecanı içindeyim.

Altan gümbür gümbür geliyor dediğiniz sinemanın içinde kendinizi nasıl buluyorsunuz? "Ben ona bir yol açacağım" mı, yoksa "Ben de onunla birlikte geleceğim" mi diyorsunuz?

Şehirlerin ve buradaki bütün etnik grupların kendi kültür-leriyle gelişlerinden bahsettim aslında. Onlar suyun yüzü-

ne çıkacak demek istedim. Kendimi bunun takipçisi, heveskârı olarak görüyorum. Yani gidip bir Anadolu köyünde film yapmayı her şeyden daha çok arzuluyorum. Bir dağ köyüne gidip köylülerle bir şeyler paylaşmayı, evde bir şey yazıp orda, o müziğin, o insanların, o toprağın içine girmeyi tercih ediyorum. Ruhumla oraya gitmek istiyorum aslında, onu demek istedim.

Mithat Alam: Gerek bugün burada gerek diğer sohbetlerde oyunculuğu geride bırakmak sizin için bayağı ciddi bir niyet gibi gözüküyor. Oyunculuk size bu değerleri ortaya çıkartmakta yetersiz geldiği için mi oyunculuk yerine yönetmenliğe doğru kayıyorsunuz? Yani oyunculuğun size vermediği veya eksik verdiği, yönetmenliğin verdiği bu mu?

Uğur Yücel: Evet. Aslında böyle garip bir şey var. Fatih Akın'la beraber geçenlerde *New York I Love You*¹² projesi için bir çalışma yaptık. Konuşurken bir ara fark ettik ki ben oyuncu olarak Fatih'ten daha az filmde oynamışım. Çok ilginç. Bir yönetmenle çalışıyorum, onun sanki hiç filmde oynamadığı düşünüyorum, o da benim sanki yüzlerce film yaptığımı zannediyor belki de. Ondan daha az filmde oynamışım. Evet, on tane film. Bunların zaten yedi tanesi falan istemeden. Üç tanesi Ertem (Eğilmez) Abi'nin. Dizileri de mecbur kaldığım için yaptım. Kendimi ruhen oyunculuktan daha güçlü bulduğum bir yer yönetmenlik. Oyuncu olarak gözükeceğim, çünkü para kazanmak zorundayım. Ama asıl anlatmak istediğim şey kendi iç dünyam. Algıladığım ve geriye döndürmek istediğim hikâyeler. Varlık nedenim bu belki de.

Fatih Akın'la çalışmak nasıldı?

Çok iyi, beraber çalışmaktan çok mutlu oldum. Çok büyük konfor yaşadım onunla. İki tane yeteneği olan insan yan yana geldiği zaman mutlaka başka bir yaratım ortaya çıkmış, bunu gördük. Bu her zaman denk gelmez. Biz Fa-

¹² 13 ayrı yönetmenin çekeceği bölümlerden oluşacak olan ve 2009 yılında bitirilmesi planlanan film projesi.

tih'le yan yana geldiğimiz zaman devamlı bir şey konuşuyoruz ve bir şey üretiyoruz. Sohbet ettiğim, her türlü konuya türlü açılardan dehlizler açabilen, çok sıkı arkadaşım. Ben birlikte çalışmaktan dolayı çok mutlu oldum. O biraz şaşırıdı benimle çalışırken. Biraz New York'taki ressama kaptırdım da kendimi. Gece gündüz karıştı. Taklamakan çöllerinde buldum kendimi.

Kaç dakikalık bir film? Çekimler ne kadar sürdü?

Uğur Yücel: Altı dakika. Fatih'in çekimi iki gün sürdü. Ben bir de o bütün kısa filmleri birbirine bağlayan bağlantı bölümlerinde rol aldım.

Yurt dışında ilk defa mı çalıştınız? Set farkını nasıl buldunuz?

İlk defa çalıştım.. Bizdeki gibi sabah gelindiğinde "Nerede oyuncu ya?", "Abi Dursun kaçmış, kahveni ben yapayım." gibi durumlar yok. İşin en güzel yanı, sabah sete gidiyorsun her şey hazır. Bu ürkütücü bir şey. Gevşeklik yok. Son derece güler yüzlü insanlar ama sistem çalışıyor. Bir dakika bile herkes için çok değerli. Muazzam bir sistem var. Oyuncu çiçek gibi korunuyor.

Fatih Akın'dan başka sizi heyecanlandıran yönetmenler var mı?

Fatih Akın'ın ne yaptığını ve bundan sonra ne yapacağını merak ediyorum. Gencecik ve işine âşık. Galiba birlikte üretim devam edecek. Nuri Bilge Ceylan'ı takip ediyorum. Zeki Demirkubuz'u da. Aslında bütün yeni filmleri ve yönetmenleri izliyorum. Yalnız Bilge ve Zeki bu ülke sinemasının önüne başka ve yeni yollar açtılar. Onlara ayrı bir saygı duyuyorum.

Yamaç Okur: Siz bu toprağın hikâyelerini anlatmak istiyorum dediniz. Zeki Demirkubuz'un biraz daha o damara yakın duran bir tarafı var. Bir Zeki Demirkubuz filminde sizi çok rahat hayal edebiliyorum. Nuri Bilge Ceylan filminde de oyuncu olarak görebiliyorum.

Tabi Zeki sokağa çok yakın duruyor. Çarşı! Sokak adamı. Bilge'yle kafam uyuşuyor. Onu daha iyi tanıyorum. O da toprak kokuyor aslında. Toprağına suskun bir kederle bakıyor.

Hayatımın Kadınısın 2006'da çektiğiniz son filminiz. Biraz ondan da bahsedelim.

Hırsız Polis'in bittiği gün sette “Oh bugün son gün, yarın beni kimse uyandıramaz!” diye bağırıp çağırıyordum. Bir haftadır yoğun çekimler yüzünden uyumamışım ama ertesi sabah ezanda fırladım yataktan. Film seyrediyim diyorum uykum gelsin diye, uykum iyice açılıyor. Birden fark ettim ki annemi babamı özlemişim ben. Tatil olduğu zaman bir his gelir ya insana, “Anneme gideyim babama gideyim” diye. İşim bitmiş ama ikisi de yok. Kuzguncuk, bütün ailem, kimse yok. Ölmüşler. Sonra çocukluk günlerim, o sinemalar, babam geldi aklıma. Düşündüm. Ona benzer bir adam, evi terk ediyor ve bir kadın ağlıyor evde. “Yazayım bunu. Bu çok güzel aşk filmi olur.” dedim. Burnumda tütüyor Kuzguncuk'un kokuları, kızartma kokuları, rakı kokusu, deniz, midye, bostanlar... Nasıl ettim sabahı bilmiyorum. Sonra ben bu adamı oynayayım, annem babam için bu filmi yapayım diye düşündüm. Erol Avcı'ya¹³ anlattım “Uğur istiyorsan yap” dedi. Sonradan anlattı: “O kadar bunalımdaydın ki bu senin içini açacak bir şeydi. Yap dedim o yüzden”.

Böyle filmler yapmaya kalktığınız zaman yapımcıya zarar vermemek lazım. Para kazanması lazım bu işin en azından. Adam niye böyle, sen sabah kalkmışsın, anneni babanı özlemişsin de film yapacaksın diye zarar etsin. Böyle bir lüksümüz yok. Bir dizinin ilk bölümüne ne kadar para harcanırsa ki o kadara mal oldu bu film.

24 iş gününde çektik. Üçüncü gün öyküyü yazmaya başladım. Bir hafta sonra senaryo bitti. Türkan Şoray'ı aradım. “Türkancığım bir şey düşünüyorum boş musun?” dedim. “Tabi, Uğur Bey. Hemen yaparız.” dedi. Kimi ara-

¹³ TMC şirketinin sahibi Televizyon ve sinema yapımcısı.

sam hemen kabul etti. Çektik yani o filmi ama ben nereye yerleştiririm hayatımda bilmiyorum. Övüneyim mi, yerineyim mi bilemiyorum. Ama bir tek şey biliyorum; içimden geldi yaptım. Ve eğer ki yapacağım işler yapımçıya zarar vermeyecekse bunu yapmaya devam edeceğim ben. İçimizde ne varsa dışarıya patlatmak lazım. Yaşam çok kısa.

Yeni projelerinizden bahsedelim biraz da

Sürpriz bir senaryo geldi geçenlerde. Belki onda oyunculuk yapacağım. Önümüzdeki yıl için bir komedi dizisi planı var. Ama her şeyden önce *Sessizlik* filmi yapmak istiyorum. En büyük tutkum o. Galiba benim en isteyerek yapacağım film olacak ve zannediyorum lezzetli bir iş çıkacak ortaya. Bundan sonra da böyle gideceğini düşünüyorum. Çünkü kendimce bir yol buldum. Ruhumun akışını buldum. Hayatımdaki tek amacım ölene kadar kendi filmlerimi yapmak. Ve mümkün olduğunca buralardan uzak yaşayıp ara ara bu şehre gelip film yapmak istiyorum. Oyunculuk, hayatı sürdürmek için gerekiyor. Ancak *New York I Love You* işinde sanki bir dişli daha attı içimde, oyunculuğa dair. Beni hiç tanımayan insanlar tepki verdiler. Bundan etkilendim. Belki yeni projeler de olur. Fatih'le de (Akın) yurtdışında bir hikâyeye çekme ihtimalimiz var.

Yamaç Okur: Sinefil Uğur Yücel'den de bahsedelim. Merkezin arşivini en fazla kullanan yönetmenlerden birisi olmaya başladınız. Yönetmen sineması takip etmeye çalıştığınızı daha yakından görüyorum. Hangi yönetmenleri takip ediyorsunuz?

Uğur Yücel: Sinefil demeyeyim ama sinema meraklısıyım, seyirciyim. Merkezle sanırım uzun zaman sürececek bir sinema ilişkisi başladı. Çok mutluyum böyle bir yerin olmasından dolayı.

Son yıllarda özellikle Güney Kore sinemasıyla ilgileniyorum. Çünkü bugün Türkiye'de ve dünyada tartışılan birçok sorunun cevabı yatıyor o sinemada. Bütün türleri; sanat sineması ve ticari sinema kavramlarını ustaca bir araya getiren bir yer orası. Kurguda ve senaryoda o kadar özgürce davranıyorlar ki... Ama aynı zamanda Kore toplu-

mundaki dinamiklere göre davranıyorlar. Güney Kore sineması ülkenin psikolojik yapısını, şiddetle ve mistisizmle olan ilişkisini gösteriyor. Buradan hareketle sinemanın sadece dramatik yapıyla ya da geleneksel bir senaryo anlatımıyla ilişkisi olmadığını söylemek isterim. Genç sinema adamları dramatik yapıyı öğrenmeliler, alfabedir o. Ama esas olan kendi içindeki artistik yeteneğin kapılarını açmaktır. Yoksa Tarkovsky'le, Bergman'la, Bresson'la hatta şimdinin Güney Kore sinemasıyla karşılaşamazdık. Ne garip değil mi? Bozuk bir yapıyla, birbiriyle örtüşmeyen planlar ve lenslerle, içinde bütün sinema türlerinin barındığı filmlerle, 10 milyonlarca seyirci topluyorlar ülkelerinde. Dünyada da bütün festivallerin seçkin konukları oluyorlar. Bana bu heyecan veriyor.

Diğer yandan Andrei Zvyagintsev de çok ilgimi çekiyor. Darren Aranofsky'yi merak ediyorum ne yapıyor ne ediyor diye. Gus Van Sant'la iki filminden dolayı ruhsal akrabalık kuruyorum. Bunlardan birisi *Elephant* (2003), birisi de *Paranoid Park* (2007). Diğer filmlerinden de haberdarım ama bu ikisi özellikle bir akrabalık yarattı bende. Kim Ki-duk, Park Chan-wook, Zhang Yimou, Steven Soderbergh, Marc Forster, Cristian Mungiu, Shinji Aoyama ve Kim Ji-Woon'u büyük ilgiyle takip ediyorum. Haa! Sang-Soo Hong. Unutmayalım.

Dinleyici Soruları

Ahmet Uluçay'ın bir sözü var: "Derdi olmayan sinema yapamaz." Bu söze katılıyor musunuz? Bunun sizdeki karşılığı nedir?

Uğur Yücel: Biz sinemacılar ve artistler, hayattan gelen tepkiye, çarpılmaya cevap veriyoruz esasında. O yüzden tabi ki dert ediyorsun hayatı.

Bundan birkaç sene önce Radikal Gazetesi'nde çıkan bir röportajınızda oyunculukla ilgili bir soruya, "Bazı rolleri oynamak için ruhun karanlık tarafına inmek gerekir." diye bir cevap vermişsiniz. Bununla ve az önce söylediğiniz metotla ilgili bir şeyler söyler misiniz? Si-

zinle oynamadan ölmek istemeyen oyunculara ne gibi tavsiyeleriniz var?

Oyunculuk buzdağına benzer. Tekrarla söylerim ve en azından bir yeni fikir yaratır bu örnek. Buzdağının sekizde biri su yüzünde durur, sekizde yedisi suyun altındadır. Bir oyuncunun yapması gereken şey, suyun üstünde kalan oyunu oynayıp, suyun altında kalan sekizde yedilik bölümü hissettirmesi. Söze gerek olmayan bir yer sinema. Eğer bir resimle ve oyuncunun bir bakışıyla anlatabileceğiniz bir sahne beş dakika sürüyorsa, orada dört sayfa konuşmaya gerek yok.

Aslında birçok sanatçının yapmak istediği şey kendi içindeki derinliği bulmak. Kendi içindeki o buzdağının sekizde yedilik kısmını harekete geçirmek. Kararıktan kendi içine yolculuğu kast ettim. Kendiyle yüzleşmeli aslında. Kendi derinini keşfe çıktığında oyuncululuğu lezzetlenecektir. Zor bir yoldur bu. Kendine baktıkça hayatı görürsün. İnsanı görürsün. Bu yıldızlara gitmeye benzer bir yolculuktur. Yalnız başına ve şaşırarak karanlık semalarda kaybolmak. Düş yolculuğu. Orada duran hayvanı harekete geçirmek. Çünkü onu harekete geçirdiğin zaman, alıp boyayı duvara fırlattığında başka bir şey fırlatırsın. O yolculuğu yapabilen oyuncu, içerisinde o karanlığın hissini yaşıyorsa, tüylerine kadar, saç tellerine kadar elektriğini görürsünüz.

Ürkütücü bir şey vardır baktığınız zaman. Kamera da hisseder bunu. İnsanların görebileceğini görür çünkü kamera. Çünkü o ruh bizim ruhumuzdur, kameranın ruhu dediğimiz şey. Oyuncular derinleşmekten korkarlar ve derinleşmek onlar için bilinmezliktir. Ve derinleşmeye doğru gittikleri zaman garip bir şekilde çok kötü sonuçlar çıkabilir. Oyuncu çok fazla derinleştiğini düşünür bu defa. Tiyatrodaki görürsünüz bunları, büyük acı çekmektedir oyuncu sahnede fakat size hiçbir şey geçmez. O karanlıklaştığını, derinleştiğini düşünür kendi içerisinde ama size geçmez. Tehlikeli bir yere gider o. Diyalog kuramamaya başlarsınız, sizi algılamamaya başlarlar. Çok derin bir konsantrasyon halindedir. İşte “annen öldü oğlum, başında ağlıyorsun” dediğin zaman oyun biter stop dersin ve durduramazsın

oyuncuyu. O hala oradadır, kaskatı kesilmiştir. Ama hayır, kendi benliğin oyun kişisinin üzerine çıkmayacak, oynadığın kişilik de kendi benliğinin üzerine çıkmayacak. İşte oyunculuk dediğimiz nokta burası. Burası teknik bir yer. Yani ağlıyormuş gibi yapmak oyunculuk yapmak değil. Oyunculuk o iki duygu arasındaki yeri teknik bir kolaylık haline getirme zanaatı. Bu nedenle aynı zamanda oyuncu zanaatkârdır.

Tabii bütün bunların yanında da başka bir yer daha var. O da Marcello Mastroianni. Odada otururken içeriye çağırırlar; ağzında cikleti, sigarasıyla geliyor şak diye oynuyor. Ondan sonra Robert De Niro'ya falan dönüp diyor ki "Bu herifler niye kendilerine acı çektiriyor bilemiyorum." Mastroianni de çok büyük oyuncu, Robert De Niro da çok büyük oyuncu. Ama ben maceracı bir adamım. Yani Robert De Niro'nun yolculuğunu tercih ediyorum. Saksafon çalacaksa, gidiyor saksafon öğreniyor ve hakikaten saksafonu tuttuğu zaman ya da nefesini üflediği zaman saksafoncu gibi bir duruşu oluyor. Ama Marcello biraz önce orada kahvesini içerken, doğru bir pozisyon vererek çalar gibi yapar. Çünkü gözlemiştir bunu. O da olur, öbürü de olur. Ama benim yolculuğum biraz daha diplerle ilişkili. Marlon Brando beni daha çok etkiliyor, izi bende daha büyük oluyor. Marcello'ya büyük hayranlık duyuyorum, saygıyla ceketimi ilikliyorum, ama Marlon Brando bende iz bırakıyor. Sarsıyor.

Uğur Yücel Kimdir?

Kuzguncuk'ta doğan Uğur Yücel, İstanbul Belediye Konservatuvarı Tiyatro Bölümünü bitirdi. 1975–1984 yılları arasında Kenter Tiyatrosu, Tef Kabare Tiyatrosu, Dormen Tiyatrosu ve Şan Müzikholü'nde çeşitli oyunlarda oynadı. 1987'de *Muhsin Bey* filmindeki rolüyle sinema yolculuğuna başladı. Oyunculuk, yönetmenlik, senaryo yazarlığı, kurgu gibi sinemanın her alanında çalışmalar yaptı. Sinemanın dışında Sezen Aksu ve Müjde Ar ile sahne şovları yaptı. *Laleli'de Bir Azize* ve *Gemide* filmlerinin müzik yapımcılığını üstlendi. Televizyonda, *Aziz Ahmet*, *Karanlıkta Koşanlar*,

Alacakaranlık ve Hırsız Polis gibi dizilerde oynadı. *Karanlıkta Koşanlar*'ın tamamını, *İkinci Bahar* ve *Alacakaranlık*'ın bazı bölümlerini yönetti. *Yazı Tura* filmiyle yönetmenliğe başladı. 2007 yılında başrollerini Türkan Şoray ile paylaştığı *Hayatımın Kadınısın* filmi çekti. En son Fatih Akın'ın yönettiği *New York, I Love You* adlı filmde rol aldı.

Başlıca Filmleri

New York, I Love You (2009)
Hayatımın Kadınısın (2006)
Alacakaranlık (TV, 2003)
Karanlıkta Koşanlar (TV, 2001)
Balalayka (2000)
Eşkıya (1996)
Arabesk (1989)
Muhsin Bey (1987)
Selamsız Bandosu (1987)
Teyzem (1987)
Milyarder (1986)
Âşık Oldum (1985)

Başlıca Ödülleri

2008 İskenderiye Film Festivali, En İyi Erkek Oyuncu Ödülü
(Hayatımın Kadınısın)
2005 Ankara Film Festivali, Mahmut Tali Öngören Özel
Ödülü (Yazı Tura)
2005 Nürnberg Türkiye/Almanya Film Festivali, En İyi Film
(Yazı Tura)
2005 İstanbul Film Festivali, En İyi Yönetmen, Halk Jürisi
Ödülü (Yazı Tura)
2005 Adana Altın Koza Film Festivali, En İyi Yönetmen (Yazı
Tura)
2005 Mannheim- Heidelberg Film Festivali, FIPRESCI Ödülü
(Yazı Tura)